

Május Királya

Újabb Ginsberg-kötet jelent meg a magyar könyvpiacra. Immáron a harmadik önálló válogatás.

Jack Kerouac rég meghalt. A beatnemzedék tagjai – Norman Mailer, Gregory Corso, Lawrence Ferlinghetti, Gary Snyder, William Burroughs, Seymour Krim és a többiek – letették lantjukat, besoroltatták a posztmodern irodalmi irányzatok valamelyikébe, vagy éppen eltűntek a Sárga Ház feneketlen bendőjében. Ginsberg maradt. Immár hatvennégy éves „öregúr”. Költészete állandóan megújul, szüntelen mozgásban van. Verseivel találkozhatott a magyar olvasó 1974-ben, amikor egy válogatás jelent meg **Nagyáruház Kaliforniában** címen, a három kiadást megért **Üvöltés** antológiában, vagy az 1984-ben megjelent **A leples bitangban**, mely a költő válogatott verseit tartalmazta, igaz kicsit „kiherélve”. A most megjelent kötet új. Nemcsak kiadási évszámát tekintve, hanem hangnemt, nyelvezetét tekintve is az. A verseket fordító **Eörsi István** bevezetőjéből kiderül, hogy valójában miért is új ez a kötet. A mostani, két borítólapon közé került versek „nem fértek bele” az előző válogatásba (A. Ginsberg: **A leples bitang**, Európa Könyvkiadó, Budapest, 1984.). Az utóbbi évek kelet-közép-európai kultúrpolitikáját ismerve nem kell sokat gondolkodni azon, hogy miért. Ginsberg nem lett hűtlen önmagához, az ötvenes-hatvanas évek szelleméhez, az uderground kultúrához. Versei felrúgják azokat a szexuális és politikai tiltótáblákat, melyek a kontinens (főleg) keleti régióiban az elmúlt évtizedek alatt annyira gyökeret vertek. Ginsberg költészetével vallja, hogy nincs „csúnya szó”, vulgáris kifejezés, minden szónak „polgárjogot” biztosít, ha az éppen beleillik az elképzelt, kimondott vagy leírt szövegbe.

A most megjelent kötet, ellentétben az eddig megjelentekkel, csakis **Eörsi István** fordításait tartalmazza. **Eörsi** újr fordította Ginsberg jelentősebb verseit, közöttük az **Üvöltést** (Howl), melyet teljes terjedelmében még senki sem ültetett át magyarra. (Orbán Ottó szép, de nem teljes fordítása közismert.) Csak emlékeztetésül annyit erről az „irodalmi legendáról”, hogy először kötetben 1957-ben jelent meg Ginsberg **Az Üvöltés és más költemények** (Howl and Other Poems) című könyvében New Yorkban, s a beatnemzedék programversévé vált. A kötetben megjelent tizenki-

lenc költemény közül csak ez a monumentális versciklus az igazán ismert, a többi eddig a magyar olvasó előtt még az ismeretlenség homályába burkolózott. Ezek közül meglehetősen érdekes a kötet címadó verse, a **Kral Majales** című írás, mely csehszlovákiai ihletésű: „... és én vagyok Május Királya, cseh nyelven Kral Majales...”. A vers 1965. május 7-én született egy lökhajtásos repülőgépből, Ginsberg ekkortájt elemében van, s így ír: „És noha én vagyok Május Királya, a marxisták összeverték az utcán, egész éjszaka nem hagy-/ tak aludni a rendőr őrszobán, követtek a tavaszi Prágán keresztül, titokban őrizetbe vet-/ tek és repülön deportáltak engem a királyságukból...”

Ginsberg nem mindennapi ember. Költő, s költőnek sem mindennapi. Versei szabadversek, melyeknek belső törvényei, „belső rímei” vannak. Költészete meditatív líra, melyben megtalálható a keresztény Biblia és a buddhista mantrák és szútrák gyűjteménye, a **Walt Whitman**-i szabadvers „törvénytelensége”, **Ezra Pound**, **William Carlos Williams**, **Charles Olson** „autoköltészete”, **Jack Kerouac** spontán prózája, **Sartre** és **Camus** egzisztencializmusa. Vállra omló hosszú haja, a szakáll áthatolhatatlan őserdő-bozótja már a múlté.

Úgy tűnik a „Rebel Without a Cause” (Az ok nélküli lázadó) szerep már végleg és visszavonhatatlanul lekerül a színről, s helyét átvette egy (a költészetben is) többé-kevésbé józan és megfontolt intellektuális alkatú ember, aki guru és tanítvány egyszemélyben, az Örökkévaló Költészet mestere és diákja. Ginsberg vallja és műveli: „A művészet nem üres ha megmutatja önnön ürességét / A hasznos költészet saját csontvázát a levegőbe akasztja/ mint Buddha Shakespeare és Rimbaud.” (Kiáltvány-Manifestó, 1974, New York). Ginsberg tudatosan a tökéletes belső szabadság állapota felé törekszik. Először az igény ébredt fel költészetében az iránt, hogy saját (ön)törvényeit kövesse. Az az igény, melyről a legtöbb ember önként lemond, azért hogy ezzel elégitse ki a fogyasztói társadalom vele szemben támasztott követelményeit, s hogy cserébe megkapja az „utipaszsust” a társadalmi érvényesüléshez. Ezzel szemben Ginsberg mint ember és mint költő megpróbál a legtávolabb kerülni a konvencióktól, eredetit alkotni az irodalomban és az életben egyaránt. Költészete egy pszichopata tragédia analógiája, mely az Örökkévalóságot, a „víg Teremtő önnön teste felett lejtett táncát” hajszoja. Ginsberg a jóga lélegzésből meríti költészetét, Ginsberg költészete maga az „Óm” szócska. (Cserépfalvi Könyvkiadó. Budapest, 1990.)

Gyvetvai Zoltán

napraforgó

et kínja

ika Páral módra

Őszek faszatékának, mely Páral